

VESVESE

Bu yılbaşı, sosyal medyada tebrikleşmek amacıyla Cahit Sıtkı Tarancı'nın "Memleket İsterim" unvanlı şiiri dolaşıma sokuldu. 'Cahit Sıtkı'nın en meşhur şiiri hangisidir?' diye sorsanız; "Otuzbeş Yaş" diyemeyecek, edebiyatla yakından uzaktan ilgisi bulunmayan insanlar bile mal bulmuş mağribî gibi bu şiirin üzerine atlayıp birbirlerine yolladılar. Kim bilir, belki bu vesile ile bundan sonra edebiyata karşı biraz ilgileri artar.

"Otuzbeş yaş" ın meşhur olmasının sebebi ise; 1946 yılında C.H.P.'nin yapmış olduğu bir yarışmada birinci olmasından kaynaklanmaktadır.

"Yaş otuzbeş; yolun yarısı eder
Dante gibi ortasındayız ömrün"

mısralarıyla başlayan bu şiir benim de hoşuma giden bir şiirdir. Tarancı'nın diğer güzel şiirlerinin yanında bu da ayrıca dikkat çekicidir. Dante, otuzbeş yaş ortalama bir ömrün yarısı gibi kabul etmiş, Cahit Sıtkı da onun bu düşüncesine izafeten böyle bir mısra oluşturmuş.

Ben, şairin bu şiirine "Dante" yi gayet safiyane duygularla soktuğuna inanıyorum. Ancak, birincilik almasına ise "Dante" nin sebep olabileceği kanaati zihnimi her zaman meşgul etmiştir. O dönemin siyasi iradesinin uygulamaları dikkate alınınca, içimde böyle bir kanaat oluşuyor nedense. Kimbilir, belki de yanılıyorumdur. Vesvese işte!..

Dante'nin kim olduğumu bilenler biliyordur ama bilmeyenler için kısaca tanıtıverelim.

1265-1321 yılları arasında yaşamış olan Dante Alighieri Floransa'da doğmuş İtalyan şair/yazarıdır.

İtalyanların en büyük şair ve dillerinin kurucusu saydıkları Dante'nin "İlâhî Komedyâ" adlı eseri hem İtalyan edebiyatının hem de Batı edebiyatının önemli eserlerinden biri, Hıristiyanlığın en büyük şiiri olarak kabul edilir.

İlâhî Komedyâ (Divina Commedia) 100 canto'dan ibaret olup üç büyük bölüme ayrılmıştır. Cehennem (34 canto), A'raf (38 canto), Cennet (33 canto) dur. Tamamı 14233mısradan oluşur ve Terzarima adı verilen nazım şekliyle üçlü bentlerle yazılmıştır.

Eser, öbür dünyaya Dante'nin yaptığı 7 günlük bir seyahatin hikayesi olup kısaca şöyle özetlenebilir:

Dante, hayat yolunun ortasında iken karanlık bir ormanın içinde yolunu kaybetmiştir. Sabaha karşı, üstünde gün ışığının parladığı bir tepeye doğru yürür. Bu sırada yolunu üç vahşi hayvan; pars, aslan, kurt keser. (Burada karanlık bir orman fena hayatı, gün ışığının parladığı tepe temiz hayatı, pars hevesi, aslan gururu, kurt da cimriliği sembolize etmektedir.) Dante korkar. O sırada karşısına Lâtin şairi Vergilius çıkar, ona kılavuzluk eder, Dante vergilius'un kılavuzluğunda cehennemi ve A'rafı dolaşır. Cennete girme hakkı olmayan vergilius, Dante'yi Beatrice'e teslim eder. Dante Cenneti Beatrice'in kılavuzluğunda gezer. (Dante , daha dokuz yaşında iken Beatrice adında bir kızı sevmiş ve bu aşk onun eserlerinin başlıca teması olmuştur. Beatrice bir başkası ile evlenerek yirmidört yaşında iken ölmüştür.)

Dante, buralarda görüp yaşadığı şeyleri kendi sapkın inancı doğrultusunda tasvir etmeye çalışır. Bu eserin biz Müslümanları kahreden kısmı ise (Haşâ, sümme Haşâ) Hz. Muhammed (SAV) ile Hz. Ali (ra)'ın Cehennemde gösterilmesidir. Eserde üç Müslüman daha yer alıyorsa da (İbn-i Sinnâ, İbn-i Rüşd, Selâhaddin Eyyûbî) bunlar A'rafın eşliğinde ve azap çekmeyenlerin arasındadır. Hıristiyan âleminin en büyük şiiri kabul edilen bu eser (!) biz Müslümanlar için paçavradan başka bir şey değildir. Bizler için yok hükmündedir. Ancak, Müslüman görünümlü sapkınlar için durum farklı olabilir. O da ayrı mesele...

Burada yazımıza zeyl düşüp konuyu biraz daha derinleştirebiliriz. İlâhî Komedya'da Cehennemde olmayıp A'raf'ta bulunan ve azap çekmeyen üç Müslüman için birer kapı aralayalım.

İBN-İ SÎNÂ: Meşhur felseveci ve tıb âlimidir. 930 senesinde Buhara yakınlarındaki Afşan'da doğdu. 1037'de Hemedan'da öldü. Batı dünyasında Avicenne adıyla tanınır.

İbn-i Sînâ; tıb, matematik, felsefe, astronomi, fizik, kimya, farmakoloji, edebiyat ve arkeoloji ilimlerinde söz sahibi idi. En meşhur olduğu ilim sahası tıbdır. Önceleri tıb ilminde yer alan pek çok metodu değiştirdi ve bir çok keşifler yaptı. Felsefe konusunda önce Aristo'nun daha sonra da Fârâbî'nin fikirlerini inceleyerek onların tesirinde kaldı.

Madde hakkındaki görüşleri, iman – akıl – mantık üzerine ileri sürdüğü fikirler, ruhun mahiyeti, öldükten sonra dirilme, vahiy ile ilgili şahsî inançları ve Yunan filozofların sözleriyle peygamberlerin bildirdiklerini ve kelâm âlimlerinin sözlerini birbirleriyle birleştirmeye kalkması, onu İslâm dininin itikat esaslarından uzaklaştırmıştır.

Başta İmâm-ı Gazâlî olmak üzere İslâm âlimleri, onun sözlerine cevaplar yazarak bozuk ve yanlış taraflarını kitaplarında ispat ettiler. İmâm-ı Gâzali Tehâfet-ül-Felâsife kitabında İbn-i Sînâ'nın ve felsefecilerin yirmi meselede delâlete düştüklerini, yani sapıttıklarını ve bunlardan üç meselede de dinden ayrılmış olduklarını bildirdi. Bu üç mesele; Allahû tealâ'nın ilmi, âlemin yaratılışı ve öldükten sonra dirilme hakkındadır. İbn-i Sînâ'nın, Mu'âd kitabında öldükten sonra dirilmeyi inkâr ettiği, Ahlâk-ı Alâî ve İmâm-ı Rabbânî hazretlerinin Meârif-i Ledünniyye kitaplarında bildirilmektedir.

İBN-İ RÜŞD: 13. yy'da Endülüs'te yetişen meşhur filozof, hekim, astronomi bilgini ve matematikçidir. Avrupa'da Averrose adıyla tanınır. 1120 yılında (Bazı kaynaklara göre de 1126 yılında) Endülüs'ün Kurtuba şehrinde doğmuş, 1198 yılında Merrâkûş'ta vefat etmiştir.

Fârâbî ve İbn-i Sînâ ile İmâm-ı Gazâlî'nin ve Batı filozoflarının eserlerini inceledi, Aristo ile Eflâtun'un felsefî görüşlerini uzlaştırmaya çalıştı. Yunan filozoflarının yanıldıklarını söyleyen İmâm-ı Gazâlî hazretlerine karşı bu filozofları müdafaa etti. İmâm-ı Gazâlî'nin felsefecilerin tutarsızlığını, sapıklığa ve küfre sebep olan fikirlerini çürüten tehâfüt-ül-Felâsife adlı eserine karşı Tehâfüt-üt Tehâfüt adlı reddiye yazdı.

Felsefecilerin eserlerini inceleyip Aristo'nun tesirinde kalan İbn-i Rüşd, her şeyin akıl ile anlaşılabilirliğini ileri sürdü. Din bilginlerini kendi akıl ve görüşüne göre izah etmeye kalkıştı. İleri sürdüğü fikirlerin İslâm dinin esaslarına ters düşmesi, Müslümanlar arasında hoşnutsuzluk yarattı. Âd kavminin helâk olmasına dair bilgilerin hayâl mahsûlü olduğunu söyledi. Kur'an-ı Kerim'de bildirilen bu hususun efsâne olduğunu iddia eden bu sözleri üzerine hükümdar Kurtuba âlimlerinden bir meclis topladı. Toplanan âlimler onun, İslamiyet'in imân esaslarına uymayıp görüşlerinin çoğunun sapıklık, bir kısmının ise dinden çıkmaya sebep olduğuna karar verdiler.

Özetle İbn-i Rüşd; dini konularda vahy ve nakil esasını bırakarak akla sarılmış, pervasız sözlerinden ve görüşlerinden dolayı Hristiyanlar tarafından kabul görmüştür. Allahü Tealâ'nın varlığı, iradesi, ilmi, kudreti ve yaratıcılığı hakkında ileri sürdüğü akla dayanan sözleri ise İslâm dininin imân ve itikad esaslarından ayrılmış ve bazı konularda Aristo ile aynı görüşlere sahip olduğunu açıklamaktan çekinmemiştir.

SELÂHADDİN EYYÛBÎ; Eyyûbiler Devletinin kurucusudur. 1137'de Tekrit'te doğdu. Babası, Büyük Selçuklu Sultanı Mes'ud Şahın Tekrit muhafızıydı. Babasıyla beraber Selçuklu atabeklerinden Nureddin Mahmud Zengi'nin yanında Haçlılara karşı yapılan muharebelere katıldı. Cesaret ve yiğitliğiyle dikkat çekti. Onyediy yaşındayken, Atabek Nureddin Mahmud Zengi'nin sarayına alındı. Böylece devlet teşkilâtı ve idaresini de öğrendi. Hayatı çeşitli mücadelelerle geçti. Birinci Haçlı Seferi'nden (1096 – 1099) beri Haçlıların işgalinde bulunan

Kudüs'ü almak için harekete geçti. Haçlılar, 1187 Eylül ayı sonunda teslim oldu. Selâhaddin Eyyûbî, Kudüs şehrini teslim alınca; Birinci Haçlı seferi sonunda, Haçlıların Müslümanları camilerde genç, ihtiyar, çocuk, kadın, erkek ayırt etmeksizin öldürölüp sokaklardan akan kan atların karnına yükseldiği gibi hunharca katliam yaptırmadı. Zengin Haçlıları ve Hıristiyanları kurtuluş akçesiyle serbest bırakıp fakirlerini affetti. Kudüs'te kalmak isteyenlere fidye ödemek şartıyla müsaade etti. Kudüs'ün 89 yıl sonra tekrar Müslümanların eline geçmesi İslâm âlemini çok sevindirdi.

4 Mart 1193 tarihinde Şam'da vefat etti. Kabri, Şam'da Medresetü'l – Aziziye'dedir.

Ancak, bazı tarihçilerin Selâhaddin Eyyûbî hakkındaki görüşleri farklı olup ona başka bir zaviyeden bakmaktadırlar.

Biz burada o konuya detaylı bir şekilde girmeyeceğiz. Merak edenler kaynaklardan istifade ederek gerekli olan bilgilere ulaşabilirler. Ancak Haçlıların Selâhaddin Eyyûbî'ye karşı aleyhte bir tutum içerisinde olmayıp lütûfkâr davranmaları zihinlerde böyle soru işaretleri nin oluşmasına da sebep oluyor. Meselâ; 1898 yılında Alman İmparatoru II. Wilhelm İstanbul ziyaretinden sonra Kudüs'ü ziyaret etmiş, Selâhaddin Eyyûbî'nin kabrinin üzerine konulması için mermerden bir lahit yaptırmıştır. Şimdi bu lahid türbenin içinde, sandukanın hemen yanında durmaktadır.

Sözü toparlayacak olursak; İlahi Komedyâ'da A'raf'ta bulunan ve azap çekmeyen üç Müslüman'dan ikisi (İbn-i Sinâ ve İbn-i Rüşd) yaptıkları felsefî yorumlarla İslâm Dininin itikat esaslarından uzaklaşmış olmaları, hatta dinden çıkmaya varan ifadeleri yüzünden, üçüncüsü (Selâhaddin Eyyûbî) de şu veya bu sebepten dolayı Hıristiyanların kendilerine duydukları sempati her zaman var olmuş, bir Hıristiyan olan Dante de onları A'raf'ta tutmayı ve onlara azap çektirmemeyi kendince uygun görmüş.

Kendisi şimdi nerededir bilemeyiz. Bildiğimiz tek şey hiçbir zaman Hz. Muhammed (SAV) ve Hz. Ali (r.a)'ın gerçek olduğu yerde bulunamayacağıdır.

Sonradan imana gelip tevbe ettiyse o da başka mesele... Etmediyse, eyvah ki eyvah!..

ŞUBAT 2022